

บันทึก

เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัท

ตามหนังสือของกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ ๑๑๔๗๓/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๗ ส่งปัญหาเกี่ยวกับการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัท ซึ่งกระทรวง เศรษฐกิจการถามมาให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาวินิจฉัย นั้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๑) ได้ตรวจพิจารณา แล้ว ขอเสนอดังต่อไปนี้

๑. ปัญหาที่ว่า บริษัทจำกัดบริษัทหนึ่งกำหนดข้อบังคับไว้ว่า ที่ประชุมใหญ่อาจตกลงโดยมติพิเศษให้คัดกรรมการผู้หนึ่งผู้ใดออกก่อนกำหนดเวลา และเลือกผู้อื่นขึ้นแทนโดย ประชุมตกลงกันตามธรรมดาก็ได้ ฯลฯ ต่อมาบริษัทนั้นได้มีการประชุมใหญ่ลงมติถอนกรรมการชุด เดิมออกทั้งชุด และตั้งกรรมการชุดใหม่แทน ซึ่งมตินี้เป็นมติธรรมดา มิใช่มติพิเศษ แล้ว กรรมการชุดใหม่ได้นำความไปขอจดทะเบียนกรรมการใหม่ แต่กรรมการคนหนึ่ง ใน คณะกรรมการชุดเดิมซึ่งมิได้รับเลือกให้เป็นกรรมการในชุดใหม่ได้ร้องคัดค้านการขอจดทะเบียน อ้างว่าการถอนกรรมการไม่ชอบเพราะมิได้เป็นไปตามข้อบังคับที่กล่าวข้างต้น

โดยที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๕๑ บัญญัติไว้ว่า อันผู้เป็น กรรมการนั้น เฉพาะแต่ที่ประชุมใหญ่เท่านั้นอาจแต่งตั้งหรือถอนได้ แต่บริษัทได้มีข้อบังคับกำหนด ไว้เป็นพิเศษดังกล่าวแล้ว จึงเป็นปัญหาว่า มติธรรมดาของที่ประชุมใหญ่ที่ให้ถอนกรรมการชุดเดิม ออกจะเป็นมติที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ในเบื้องต้นจะต้องพิจารณาเสียก่อนว่า ข้อบังคับ ของบริษัทที่กำหนดว่า การถอนถอนกรรมการของบริษัทจะต้องกระทำโดยมติพิเศษนั้นเป็นการขัด กับกฎหมายหรือไม่ เพราะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๕๑บัญญัติไว้แต่เพียงว่า ที่ประชุมใหญ่มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอนถอนกรรมการบริษัทได้ ในข้อนี้คณะกรรมการกฤษฎีกา เห็น ว่าการที่มาตรา ๑๑๕๑ บังคับว่า การแต่งตั้งและถอนถอนกรรมการให้อยู่ในอำนาจของที่ประชุม ใหญ่ก็เพื่อประสงค์จะคุ้มครองการดำเนินงานบริษัทให้เป็นไปโดยรัดกุม โดยให้อยู่ในอำนาจ ครอบงำของผู้ถือหุ้นทั้งหลายของบริษัท การที่ตราข้อบังคับให้ต้องกระทำโดยมติพิเศษซึ่ง หมายความว่าต้องมีการประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาเรื่องนี้สองครั้งสองหนเป็นการควบคุมกำกับ การดำเนินงานของบริษัทให้รัดกุมยิ่งขึ้น จึงเป็นการสนับสนุนเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าวแล้ว และทั้งมิได้มีบทบัญญัติห้ามการกระทำเช่นนั้นไว้โดยเฉพาะ ข้อบังคับของบริษัทดังกล่าวแล้วนั้น จึงหาขัดกับกฎหมายไม่

ฉะนั้น ตามปัญหาข้างต้นนี้ จึงตอบได้ว่าการกระทำของที่ประชุมใหญ่บริษัท ดังกล่าวที่ลงมติถอดถอนกรรมการเดิมทั้งชุดและตั้งกรรมการชุดใหม่แทนไม่เป็นการขัดต่อ กฎหมาย หากแต่เป็นการกระทำที่ขัดต่อข้อบังคับของบริษัท ซึ่งในการนี้ก็ได้มีมาตรา ๑๑๙ ของ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์คุ้มครองผู้มีส่วนได้เสียที่จะร้องขอให้เพิกถอนมติของที่ประชุม อันเป็นการฝ่าฝืนข้อบังคับได้อยู่แล้ว

๒. ปัญหาที่ว่า ในคราวประชุมตั้งบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๐๘ นั้น ที่ประชุมจะมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมหนังสือบริคณห์สนธิด้วย เช่น แก้ที่ตั้ง สำนักงานใหญ่ ลดจำนวนหุ้นและเพิ่มมูลค่าหุ้นให้สูงขึ้น หรือเพิ่มวัตถุประสงค์ขึ้นอีก ฯลฯ ดังนี้ จะทำได้หรือไม่ และถ้าทำได้ เป็นหน้าที่ผู้เริ่มก่อการ หรือกรรมการจะมาขอจดทะเบียนข้อความที่ แก้ไขเพิ่มเติมนั้น

แต่ถ้าทำไม่ได้ ที่ประชุมนั้นจะมีมติพิเศษครั้งแรกให้แก้ไขเพิ่มเติมเสียทีเดียวโดย ปฏิบัติถูกต้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๑๙ วรรค ๒ และ ๓ ดังนี้ชอบที่ จะทำได้หรือไม่

สำหรับปัญหาข้อนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่าตราบเท่าที่ยังมิได้มีการจดทะเบียนเป็นบริษัท ผู้เริ่มก่อการย่อมแก้ไขเปลี่ยนแปลงหนังสือบริคณห์สนธิที่ได้จดทะเบียนไว้ แล้วนั้นได้เสมอ (คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยให้ความเห็นไว้แล้วตามหนังสือที่ น.๑๐๒๒/ ๒๔๙๕ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๙๕) ฉะนั้นตามปัญหาที่ถามมาข้างต้นนั้นจึงตอบได้ว่า ที่ประชุม ใหญ่ในคราวประชุมตั้งบริษัทซึ่งจัดให้มีขึ้นตามมาตรา ๑๑๐๗ และ ๑๑๐๘ นั้นไม่มีอำนาจแก้ไข หนังสือบริคณห์สนธิที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว เพราะอำนาจแก้ไขในระยนี้เป็อำนาจของบรรดาผู้ เริ่มก่อการ การแก้ไขหนังสือบริคณห์สนธิโดยที่ประชุมใหญ่นั้นจะกระทำได้อต่อเมื่อได้จดทะเบียน บริษัทแล้ว และจะต้องกระทำโดยมติพิเศษตามมาตรา ๑๑๔๕ เท่านั้น ตามปัญหาที่ถามมานั้นถ้า หากว่าผู้เริ่มก่อการตกลงจะแก้ไขหนังสือบริคณห์สนธิตามที่ที่ประชุมตกลงนั้น ก็เป็นเรื่องของผู้ เริ่มก่อการที่จะต้องดำเนินการแก้ไขหนังสือบริคณห์สนธิเสียก่อน ส่วนการประชุมเพื่่อตั้งบริษัทใน ครั้งนั้นจะถือว่าเป็นการประชุมตั้งบริษัทตามหนังสือบริคณห์สนธิตามที่แก้ไขใหม่หาได้ไม่ ถ้าจะ ประชุมก่อตั้งบริษัทในครั้งนั้นให้ได้ก็ต้องก่อตั้งไปตามหนังสือบริคณห์สนธิฉบับเดิม

๓. ปัญหาที่ว่า การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญก็ดี ห้างหุ้นส่วนจำกัดก็ดีมาตรา ๑๐๖๔ และ ๑๐๗๘ บัญญัติไว้อย่างเดียวกันว่า การลงทะเบียนนั้นต้องลงลายมือชื่อของผู้เป็น หุ้นส่วนทุกคน และต้องประทับตราของห้างหุ้นส่วนนั้นด้วย มีปัญหาว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนจะเพียงลง ลายมือชื่อโดยไม่ประทับตรา เพราะเหตุไม่ได้ทำดวงตราของห้างไว้จะได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ถึงแม้กฎหมายจะกำหนดรายการการจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนสามัญ และห้างหุ้นส่วนจำกัดไว้แตกต่างกัน กล่าวคือสำหรับห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นตาม มาตรา ๑๐๗๘ มิได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับตราใช้เป็นสำคัญของห้างหุ้นส่วนทำนองเดียวกับที่ บัญญัติไว้สำหรับกรณีการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญ (มาตรา ๑๐๖๔) แต่ก็มีบทบัญญัติใน มาตราทั้งสองนี้เป็นอย่างเดียวกันบังคับว่า ในการจดทะเบียนนั้นจะต้องประทับตราของห้าง หุ้นส่วนนั้นด้วย เมื่อเช่นนี้การจดทะเบียนไม่ว่าจะเป็นกรณีห้างหุ้นส่วนสามัญหรือห้างหุ้นส่วน

จำกัดก็ตาม ก็จำเป็นจะต้องมีตราของห้างหุ้นส่วนประทับด้วย มิฉะนั้นก็ไม่บริบูรณ์ตามบทบัญญัติ
ของกฎหมาย

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย
(นายหยุต แสงอุทัย)
เลขาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ตุลาคม ๒๕๕๗